quamvis revera jure aperto comprobari nequeat, non parùm ratione,ac æquitate innititur: nam publici fundi calamitatem, vitæ juvenum baratrum è medio tolli, imò ad meliorem frugem ea ratione converti non mediocriter reipublicæ intereſt. Nec obſtat, quod ſub ea ſpe ſceleroſi homines delinquant, quia cùm revera non minus ſupplicium illius futurum ſit, id genus uxores accipere, quàm ſemel, & confeſtim naturæ debitum agnoſcentes vitam cum morte commutare, non inde major facilitas ad ſuſcipienda facinora ingenerabitur: quo etiam modo, & ſecundum argumentum declinabitur, cùm & publica utilitas publicæ utilitati clementer ſatisfaciat, & inſuper publica illa utilitas de ſumendis ſuppliciis non evaneſcat, nec vel etiam forſan imminuatur.

ADDITIONES.

SUMMARIUM.

1. *Doctores qui materiam explicant referuntur.*
2. *An ſit juſtum torquere delinquentem?*
3. *An in omni cauſa torqueri poſſit reus?*
4. *Quæ perſonæ non poſſint torqueri?*
5. *Qui non poſſunt torqueri, an poſſint terreri?*
6. *Qualiter debeat dari tormentum?*
7. *Si reus in tortura deceſſerit, an Judex puniatur?*
8. *Teſtis unius de viſu an ſufficiat ad torturam?*
9. *Confeſſio extrajudicalis facit indicium ad torturam.*
10. *Quid de Confeſſione Sacramentali?*
11. *Fama an faciat indicium ad torturam?*
    Fuga an faciat indicium ad torturam, & quid de contumacia?
12. *Inimicitia an faciat ſufficiens indicium?*
    Deo eo qui viſus eſt exire cum gladio de domo, ubi aliquis erat mortuus.
13. *De re furtiva reperta penes aliquem.*
14. *De eo qui cùm eſſet pauper poſtea reperitur dives.*
15. *De indicio contra eum qui dicit inveniſſe occiſum, & denuntiat.*
    Quid è contra de non denuntiante homicidium?
16. *Quid de eo coram quo cadaver ſanguinem emittat?*
17. *Declaratio occiſi an faciat indicium?*
18. *Exculpatio occiſi an liberet à pœna, & delicto?*
19. *Quomodo probentur indicia?*
20. *In quo ſtatu proceſſus debeat adhiberi tortura?*
21. *Torqueri non poteſt reus ſtantibus legitimis probationibus?*
22. *An debeat dari reo copia indiciorum?*
23. *Tortura an debeat peti per Partem?*
24. *A tortura an poſſit appellari?*
    Quid ſi Judex fuerit recuſatus?
    Reus quomodo debeat interrogari in tortura, & an de ſocio?
25. *Ratificatio confeſſionis facta in tortura requiritur.*
26. *An poſſit condemnari reus ex confeſſione ratificata, ſi fuerit extorta non præcedentibus indiciis?*
    Tortura injuſtè illata non nocet, nec ullum producit effectum.
27. *Tortura an repeti poſſit.*
28. *Si reus ter poſitus fuit ad torturam, & ſemper confeſſus fuit, & in ratificatione negavit, quid faciendum?*
29. *Si reus in negativa perſiſtat, an ſit condemnandus, vel abſolvendus?*
30. *Teſtis quando poſſit torqueri?*
    In cauſa levi, vel civili, tortura non infertur.
31. *Sententia quomodo ferenda in Criminalibus?*
32. *Appellatio quando ſit permiſſa in criminalibus?*
    Appellare quando poſſit extraneus pro reo?
    De reo convicto, & confeſſo appellante.
33. *Admiſſa appellatione in caſibus quibus admitti non debuit, an Judex poſſit exequi?*
34. *Quo tempore poſſit reus probare innocentiam ſuam, & an poſſit Judex ſuam ſententiam revocare?*
35. *An Judex poſſit in qualibet parte litis recipere teſtes contra reum?*
36. *Sententia ſtatim debet mandari executioni.*
37. *Sententia quæ tranſivit in rem judicatam, an & quando poſſit revocari, vel ſuſpendi?*
    Sententiæ executio ſuſpenditur ob redditionem rationum.
    Peritiſſimus, & inſignis in arte ſua non torquetur, nec punitur pœnâ ordinariâ.
38. *Quid in muliere prægnante?*
    De accipiente meretricem in uxorem.
    Quid ſi condemnatus fracto laqueo cadat in terram?
39. *De indulto, ſeu indulgentia à principe conceſſa.*
40. *Reſtitutus per Principem an recuperet bona confiſcata alienata?*
    Alii caſus in quibus pœna remittitur remiſſivè.

1 DE hac materia agunt latiſſimè præter ordinarios Boſſius *in titul. de Indic. & conſideratione ante torturam, & in titul. de tortur. reorum,* Carterius *in praxi, tract. de Indic. & tortur* Clarus *in practica, §. fin. quæſt. 64. & ſeqq.* Tuſchus *litera T. concluſ. 325. & multis ſequentibus.* Parladorius *tom. 3. different. 113.* ubi explicat in quo differat tormentum, & quæſtio, Paz *in praxi, tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12.* Cevallos *quæſt. 619.* ubi de tortura Clerici, *& quæſt. 642.* ubi de minis; Avendañus *in diction. verb. Tormento,* Bobadilla *in Politica, lib. 5. cap. 3. ex num. 12.* Bolanus *in Curia Philippica, 3. part. § Tormento,* (& vide *concluſ. criminal. 76. 77. & 78* poſt *opera Roderici Suarez*) Petrus Gregor. *in ſyntagmat. lib. 48. cap. 12.* & latiſſimè Farinac ampliſſimum tractatum faciens *quæſt. 36. & multis ſequent.* ubi optimè materiam explicat ad ſaturitatem, Leſſ. *de juſtit. lib. 2. cap. 29. dub. 17. per totam.* Thom. Sanchez *in conſil. moral. lib 6. cap. 3. dub. 15. per totum, & cap. 4. dub. 5.* Simanch. *de Cathol. inſtitut. cap. 63.* Ægid. Trullench. *in Decalog. lib. 8. cap. 1. dub. 20. & 21.* D. Anton. de Queved. *in ſuo tract. de tortura.*

2 Ad num. 1. ibi: *Sed ſuſtinendo jus commune, &c.*

Juſtum eſſe torquere delinquentem præcedentibus indiciis legitimis, ut *hic* reſolvitur, docent Boſſius *in titul. de judic. & conſiderat. ante tortur. num. 2.* Clarus *in pract §. fin. quæſt. 64.* Maſcard. *de Probationib. concluſ. 1385. ex num. 1.* & plures per Sayr. *in Clavi Reg. lib. 12. cap. ex num. 23.* Salon. *2. quæſtion. 69. articul. 2.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 29. dubio. 17. num. 151.* Simanc. *de cathol. inſtitut. cap. 63. ex num. 1* optimè Thomas Sanchez *in conſil. Moral lib. 2. parte, lib. 6. cap. 3. dub. 15. n. 1.* Diana *reſol. Moral. 4. parte, tract. 6. reſolut. 1. & ſeqq.* qui advertunt torturam tantummodo adhibendam in criminibus gravioribus quæ pœna corporali, mortis, mutilationis, vel triremum puniri debent; de quo *infrà, n. ſeqq.*

3 Ad numerum 2. ibi: *Unum tamen eſt quod non ſemper, &c.*

Non in cauſa, ubi venit imponenda pœna exilii, ſeu pecuniaria, ſed quando venit imponenda pœna mortis, vel alia corporalis, torquendum eſſe reum, ut *hîc* reſolvitur, docent relati *num. præcedenti,* maximè Thom. Sanch. *d. c. 3. dub. 15. num. 1. lib. 6. conſil.* Clarus *in pract. § final. quæſtione 64. verſic. Præterea debet,* Tuſchus *liter. T. concluſ. 326.* Carrer. *in pract. in ſecundo tract. de judic. & tortura, §. Circa ſecundum, num. 27. in fine,* Peguer. *deciſ. crimin. 16. num. 61.* ubi etiam addit quòd ubi venit imponenda pœna fuſtigationis, locum habere poteſt tortura, Paz *in praxi, 1. tom. 5. parte, §. 12. n. 32. & ſeqq.* Bolan. *in Curia Philipp. 3. parte, §. tormento, num. 3.* & latiſſimè Farinac, *quæſt. 42. num. 3. & ſeqq. & per totam,* ubi explicat quæ delicta gravia, quæ levia, & an in cauſis pecuniariis aliquando liceat torturam imponere? vide etiam eum *in conſil. 22. nume. 22. & conſ. 25. num. 69. & conſil. 70. n. 33. 34. & 52.*

4 Ad num. 3. ibi: *Prohibitus autem reperitur minor, &c.*

Omnem perſonam poſſe torqueri quæ non reperiatur prohibita, ut ſunt minores 14. annorum (de quibus etiam ſuprà *cap. 1. numer. 67.*) & ſenes, qui non poſſunt torqueri graviter, ſed leviter, eo tormento quod cadere poteſt in puerum, & ſenem, item Miles, Doctor, Nobilis, & mulier prægnans, ut *hic* reſolvit, docent Carrer. *in pract. in ſecund. tract. de judic. & tortur, §. circa tertium, ex n. 1.* Clarus *in §. final. quæſt. 64.* Tuſchus *litera T. concluſ. 328.* Boſſ. *in pract. tit. de indiciis, & conſiderat. ante tortur. numer. 103.* ubi etiam extendit ad Clericos, Simancas, *c. 65. numer. 26.* Bernardus Diaz *in practic. criminal. c. 117.* Dueñas *in regula 259.* Narbona *in l. 61. titul. 4. libro 2. Recopilationib. gloſſa prima,* latè, & alter Narbona *de ætate, anno ſeptuageſimo, quæſtione 5.* poſt Gratianum *diſceptation. cap. 328. ex numero 8.* Plaza *in epitome delictorum, lib. 1. c. 32.* Baëça *de debitore, cap. 16. ex numero 122.* ubi de Nobili, & quid ſi ſit mercator? Azeved. *l. 4. tit. 19. l. 5.* & de uxore Nobilis Aviles *in proœmio, cap. prætor. ex n. 16.* ubi etiam de filio Doctoris, Pichard. *in diſputat. De nobilitate communicata, ex num. 44.* Tiraquell. *de leg. Connubial. fol. mihi 79.* ubi plura de tortura fœminarum, Suar. *titul. de los goviernos, quæſt. ultima,* ubi de Advocato, & (ut in uno plures tibi referam) Farinac. latiſſimè *quæſtione 41. per totam,* ubi agit de omnibus perſonis, quæ torqueri non poſſunt, amplians, limitans, & declarans, & quid in Clerico, Decurione, muto, & ſurdo, & ſervo *& n. 100.* fuſiſſimè explicat quòd in criminibus exceptis, læſæ Majeſtatis, ſimoniæ, falſitatis, proditionis, baratariæ, veneficii, mathematicæ, privati carceris, & aliis, in quibus torquentur qui ob dignitatem, & privilegium excuſabantur: ſecùs ſi propter ætatem, aut debilitatem, eum omninò videas *& conſ. 22. v. 18* ubi de minore Avendañ. *c. 27. part. 2. part. num. fin.* ubi de Nobili perjuro: Ceval. *quæſt. 619.* ubi etiam de Clerico, & Nobili, Bolan. *in Cur. 3. par. § tormento, n. 5.* Paz *in praxi, tom. 1. par. 5. cap. 3. §. 12. n. 43. & ſeq.* ubi etiam omnes privilegiatos enumerat, Guttierrez *in pract. lib. 4. quæſt. 17. 18. & 19.* ubi de milite, & Doctore, *& q. 15.* ubi de Nobili; *& q. 16.* ubi de divite, vel honeſta perſona, Morla *in empor. tit 1. num. 44. & tit. 2. num. 156.* Queved. *de tort. 1. p. cap. 12. ex num. 8.* Gratian. *reg. 145. num. 3. & 16.* Sanch. *in conſil. l. 6. c. 3. dub. 15. n. 12.*

Ad num. 4 ibi: *Ego tamen in hoc articulo, &c.* 5

Quòd non poteſt torqueri propter ætatem ſeu debilitatem, poteſt terreri; ille verò qui ob beneficium alterius, ut mulier prægnans, non poteſt terreri: ille autem qui ob dignitatem, ſeu privilegium ſimiliter terreri non poteſt, & ſi de facto fiat, & confiteantur, non valet confeſſio: ita Gomez. & comprobant Carrer. *in pract. in ſecundo tract. de indic. §. circa tertium, n. 43.* Scacc. *de judic. lib. 2. c. 8. ex num. 274.* ubi de prægnante, Queved. *de tortura, 1. parte, cap. 12. ex num. 10.* & alii relati, & ſequuti à Farina. *q. 41. ex n. 104.* ubi laudat Gomez. *& n. 110.* addit, quod perſonæ, quæ non poſſunt torqueri de jure, poterunt torqueri conſulto Principe: Boſſ. *in pract. tit. de tort. reor. num. 20* Paz *in praxi, tom. 1. part. 5. c. 3. §. 12. n. 51.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. c. 29 dub. 17. n. 155.* ubi cum noſtro Gomez. ait, quòd ſi verbis tantùm & non per actum proximum fuerint territi dicti privilegiati, & ſic confeſſi fuerint valet confeſſio, quia cenſetur ſpontanea: ſi verò dum leviter minatur, conſtet ex circumſtantiis, illam confeſſionem non fuiſſe ſpontaneam, ſed metu etiam levi extortam, non erit ſufficiens ad condemnandum, niſi ſequatur libera ratificatio; eum vide, & Ægyd. Trull. *in Decalog. lib. 8. c. 1. dub. 20. n. 6.* & Farinacius iterum *in conſil. 16. num. 34. & conſ. 83. n. 7.* vide etiam Narbonam *dicta quæſt. 5. in tract. de ætate.*

Ad num. 5. ibi: *In quo articulo dico, &c.* 6

Genus, modum, & tempus exequendi torturam arbitrio Judicis relinqui, dummodo ſit conſueta, & modus non excedatur, ut *hîc* reſolvitur, docent Boſſ. *in tract. tit. de tort. num. 40.* Paris de Puteo, *de Syndic. in verb. Tortura, lib. 2. c. 4. n. 5. ad fin.* optimè Paz *in praxi tom. 1. parte 5. cap. 3. §. 12. ex num. 60.* ubi *num. 66.* limitat in crimine læſæ Majeſtatis, parricidio, & aliis atrocibus criminibus, in quibus acerrima fieri debet indagatio Gregor. Lopez *in leg. 1. titul. 30. partita 7.* Thom. Sanch. *in conſil. Moral. lib. 6. cap. 3. dub. 15. num. 2.* Simancas *de cathol. inſtitut. cap. 63. ex num. 31.* Bolan. *in Cur. Philip. 3. part. §. tormento,* & latiſſimè Farinac. *q. 38. ex num. 55. & quæſt. 37. ex num. 111.* Bobad. *in polit. lib. 5. cap. 3. ex n. 20.* D. Anton. de Queved. *in tract. de tortura, ſecunda parte, cap. 1. n. 3.*

Ad numerum 6. ibi: *Et breviter, & reſolutivè dico, &c.* 7

Quòd ſi Judex doloſè reum torſit, & mors ſequatur, Judex teneatur pœnâ mortis; ſi verò alia læſio corporis contigerit, pœnâ arbitrariâ puniri debeat, ſi autem non doloſè, ſed culpabiliter in tortura exceſſit modum, ſimiliter pœna arbitraria locum habeat, ſecus ſi licitè & cum moderamine, quia nullâ pœnâ tenetur, quamvis mors ſequatur; ita Gomez *hic* & comprobant Clar. *in §. fin. quæſt. 64.* Tuſchus *litt. T. concluſ. 326.* Menoch. *de arbitrar. caſ. 340.* Puteus *de Syndic. verb. Tortura, cap 12.* Boſſ. *in tit. de tortura, n. 28. & ſeq.* & latiſſimè Farinacius omnino videndus, *quæſt. 37. ex num. 111.* ubi fuſiſſimè ampliat, limitat, & declarat, Paz *in praxi, tom. 1. parte 5. cap. 3. § 12. ex num. 61.* ubi declarat, Bobadil. *in politica, lib. 5. cap. 3. num. 24. & 25.* & poſt eum D.

Antonius de Quevedo *in tract. de tortura 2. parte cap. 1. numer. 7. & 8.*

8 Ad numerum 7. ibi : *Quando unus teſtis deponit de viſu, &c.*

Unum teſtem deponentem de viſu ſufficere ad torturam, ut *hîc* reſolvitur, docent latè poſt plures ex antiquioribus, Carrer. *in pract. in ſecundo tract. de indic. & tortur. § quæ autem ſint, num.* 2. Clar. *in § fin. quæſt.* 21. *& quæſt.* 22. Vivius *in ſuis communibus, verb. Teſtis unicus nu.* 7. Maſcard. *de probat. quæſt.* 15. *num.* 12. *& concl.* 894. *num.* 5. Simanc. *de cathol. inſtit. cap.* 63. *n.* 12. Menoch. *de præſumptionibus, lib.* 1. *q.* 89. Sanchez *in conſil. lib.* 6. *cap.* 3. *dubio* 15. *num.* 1. Peguera *deciſ. criminali* 17. *num.* 1. & aliis ferè infinitis relatis Farinac. *quæſt.* 37. *num.* 54. *& ſequentibus, uſque ad* 71. ubi limitat, & declarat, & Paz *in praxi, tom.* 1. *parte* 5. *cap.* 3. *§* 12 *numero* 38. *& ſequentibus.* iterum Farinacius *conſ* 41. *numer.* 10. *& conſil.* 65. *num.* 5. Scaccia *de judic. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 68. *&* 369. Queved. *de tort.* 1. *parte, cap.* 5. *ex num.* 3. ubi quòd hoc caſu requiratur quod reus ſit vilis, vel infamatus.

9 Ad numerum 8. ibi : *Secundum judicium eſt confeſſio extrajudicialis, &c.*

Confeſſionem extrajudialem etiam minoris, ejus tamen ætatis in qua torqueri poteſt, dum tamen ſit ſpecialis, & determinata, verbi gratiâ: *Occidi talem hominem*, eſſe ſufficientem ad torturam, ut reſolvit Gomezius, docent latè Boſſius *in pract. tit. de confeſſis num.* 57. Antonius Gabriël *tit. de confeſſis, con l.* 1. *num.* 53. Simancas *de catholic. inſtit. c.* 63. *n.* 21. Menochius *de arbitrariis, caſu* 331. *num.* 1. *& lib.* 1. *de præſumptionibus,* 1. *quæſt.* 89. *n.* 17. ubi quod etiam debet concurrere veriſimilitudo, Quevedo *de Tortura,* 1. *parte, cap.* 5. *n.* 3. *& cap.* 7. *num.* 3. Clarus *in §. finali, quæſt.* 21. Farinacius *in conſil.* 48. *n.* 21. *& conſil.* 50. *in additione litt. D. & quæſt.* 81. *num.* 32. ubi quòd confeſſio indeterminata non ſufficit, *& quæſt.* 82. *ex numer.* 23. *uſque ad numerum* 47. ubi ampliat, limitat, & declarat, *& quæſt.* 83. *num.* 80. *&* 81. ubi quòd poſt confeſſionem in tortura emanatam reſpectu confeſſionis extrajudicialis requiritur ratificatio, ut docet Gomezius hîc, Leſſius *de juſtitia, lib.* 2. *cap.* 19. *dubio* 17. *numero* 157. Thomas Sanchez *in conſiliis moralibus, parte* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *dubio* 15. *num.* 8. Diana 4. *parte, tractatu* 6. *reſolutione* 12. Ægidius Trullench. *in Decalogum, lib.* 8. *cap.* 1. *dubio* 20. *num.* 4. Gratianum etiam vide *in regula* 126. *num.* 6. & iterum Farinacium *conſil.* 19. *in additione lit. l. & conſil.* 25. *in additione littera Q.*

10 Ad numerum 9. ibi : *Præterquam ſi fiat in confeſſione pœnitentiali, &c.*

Confeſſionem extrajudicialem factam in Sacramento pœnitentiæ non ſufficere ad torturam licet reveletur, & probetur, ut *hîc* reſolvitur, docent omnes relati *numero præcedenti*, maximè Leſſius *num.* 160. & Farinacius *dicta quæſt.* 51. *n.* 96. *& ſequent.* Menochius *de præſumptionibus, quæſt.* 89. *num.* 26. *&* 27.

11 Ad numerum 10. ibi : *Tertium indicium eſt fama, &c.*

Si adſit fama publica quòd quis commiſit tale delictum, quòd hoc ſufficiat ad torturam, ut *hîc* reſolvitur, docent Dueñas *in reg.* 300. *fallent.* 4. Simanc. *de Catholic. Inſtit. tit.* 63. *ex num.* 14. qui alia adminicula requirit ferè ſemper, & alii plures relati à Farinacio *quæſtione* 47. *n.* 5. ſed contrariam opinionem, imò famam ſolam non facere ſufficiens indicium ad torturam, tenuerunt alii ferè infiniti congeſti ab ipſo Farinacio *dicta quæſtione* 47. *num.* 4. Morla *in emporio titul.* 11. *quæſtione* 11. *numer.* 1. Clarus *in § finali, quæſt.* 1. *num.* 1. Quevedo *de Tortura,* 1 *parte, cap.* 6. *num.* 3. Sanchez *in conſiliis, libro* 6 *cap.* 3. *dubio* 15. *n.* 9. Leſſius *de juſtitia, l b.* 2. *cap.* 29. *num.* 156 ubi ait, quòd fama debet eſſe juncta cum aliis adminiculis, ut ſufficiat ad torturam, prout etiam probat Farinacius *ubi ſupra*, quem omninò videas, & Queſadam *cap.* 15. *num.* 12. & Gratianum *regula* 187.

Ibi : *Quartum indicium eſt, &c.*

Fugam etiam ſufficiens indicium facere ad torturam, innuit noſter Gomezius *hîc* de quo tamen videndi ſunt Bernardus Diaz *in reg.* 305. *num.* 4. Dueñas *regula* 390. Boſſius *in titulo De indiciis, & conſideratione ante torturam, numero* 49. Simancas *de Catholicis inſtitutionibus, cap.* 63. *num.* 19. Clarus *in practica, quæſt.* 21. *verſicul. Fuga delinquentis*, qui, & alii plurimi relati à Farinacio *quæſt.* 48. *n.* 3. affirmativam opinionem defendunt, contra alios plures, qui contrarium tuentur; imò non ſufficere ſolam fugam ſine aliis adminiculis, quos etiam refert, & ſequitur ipſe Farinacius *ibi, num.* 5. quem videas, quia fuſiſſimè materiam proſequitur per ampliationes, & limitationes, ut ſolet; & Cevallos *quæſtione* 393. & Bolanum *in Curia Philippica, parte tertia, §. tormento, numer.* 8. & Thomam Sanchez *in conſiliis Moralibus, lib.* 6. *cap.* 3. *dubio* 15. *num.* 11. & vide Scacciam *de judiciis, libro* 1. *cap.* 97. *ex numero* 78. ubi an contumacia faciat indicium ad torturam?

Ad numerum 11. ibi : *Quintum indicium eſt, &c.* 12

Et ibi : *Ego tamen diſtinguo, &c.*

Inimicitiam ſolam non facere indicium ſufficiens ad torturam, niſi ſit juncta cum aliis adminiculis, vel ſit orta & cauſata, ex maxima & gravi cauſa, ut *hîc* reſolvitur, docent Boſſius *titul. de indiciis, num.* 47. Clarus *§. finali, quæſt.* 22. Maſcardus *de probationibus, concluſione* 901. *n.* 6. *& ſequent.* Menochius *de præſumptionibus, quæſtione* 89. *num.* 51. Fachinæus *lib.* 9. *controverſiarum cap.* 82. qui & alii plurimi ab eis relati aiunt quòd ſi cum inimicitia concurrant alia adminicula, facient indicium ad torturam, Carrerius *in practica, in ſecundo tractatu, de indiciis, & tortura, §. quartum indicium, n.* 2. *&* 3. *&* 4. & alii plures relati à Farinacio *in quæſtione* 50. *ex n.* 29. *& in conſilio* 22. *n.* 9. *& conſilio* 55. *ex num.* 43. *& quæſt.* 29. *num.* 101. qui probant inimicitiam capitalem ſufficere; *& n.* 102. alios plures adducit ad probationem prioris partis reſolutionis, nempè inimicitiam junctam cum aliis adminiculis ſufficere; vide etiam Cevallos *quæſtione* 158. & Quevedum *de tortura,* 1. *parte, cap.* 6. *n.* 5.

Ibi : *Sextum indicium, &c.*

De indicio reſultante ex eo quòd aliquis viſus fuit exire cum gladio evaginato, vide Menochium *de arbitrariis, caſu* 270. *num.* 18. *& ſeqq. & de præſumptionibus, quæſtione* 89. *num.* 117. & alii plures adducti à Farinacio *quæſt.* 52. *num.* 50. *& ſeqq.* ubi ait neminem in hoc contradicere, & etiam diſputat latè an hoc indicium ſufficiat ad condemnationem? vide etiam Queved. *de tort.* 1. *parte, cap.* 7. *n.* 21. *&* 37.

Ad numerum 12. ibi : *Quando res furtiva ſit reperta, &c.* 13

Quòd res furata reperta penes aliquem non faciat

faciat indicium ad torturam præterquam ſi poſſeſſor ſit perſona vilis, & levis opinionis : & quòd ſi talis poſſeſſor ſit Officialis publicus qui ſolet emere, & vendere tales res, vel ſi oſtendat auctorem à quo eam habuit, ceſſet præſumptio, docuerunt Menoch. *de præſumptionibus, lib.* 5. *præſumpt.* 29. *n.* 2. *& ſeqq.* Maſcard. *de probationibus, concluſione* 833. *num.* 2. Tuſch. *litter. F. concluſione* 555. Peguera *deciſ. criminali* 7. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *c.* 29. *dub.* 17. *n.* 165. Farinac. latiſſimè *q.* 177. *ex n.* 1 *uſque ad n.* 15. ubi ampliat: & limitat latiſſimè, & poſt eum D. Antonius Quevedo *in tractatu, de Tortura,* 1. *p. c.* 6. *n.* 13.

14 Ad numerum 13. ibi : *Si poſt furtum commiſſum, &c.*

Vicinus notam habens domum in qua furtum eſt commiſſum, ſi poſtea reperiatur dives, vel plures expendere pecunias, cum antea eſſet pauper, quòd hoc faciat indicium ad torturam, docent, & explicant, Menoch. *de præſumptionibus, lib.* 5. *præſumptione* 31. *n.* 5. Maſcard. *de probationibus, concluſ.* 831. & eos, & alios referens Farinac. *q.* 177. *n.* 80. *& ſeqq.* ubi *n.* 82 cum Menochio *ſuprà, num.* 4. & aliis ait, quòd hoc non procedit in viro bonæ famæ, & opinionis; vide etiam Quevedum *de tortura, prima parte, cap.* 6. *numero* 9.

15 Ad num. 14. ibi : *Advertendum tamen &c.*

Contra eum, qui primò dicit, vidiſſe hominem occiſum; & denuntiat, poſſe ſumi indicium, ut *hîc* reſolvitur, docent Puteus *de ſyndic. verb. Tortura, el* 2. *cap.* 1. Carter. *in practica in primo tractatu de Indiciis, & tortura, §.* 15. *indicium* Menoch. *de præſumptionibus, lib.* 1. *quæſt.* 89. *n.* 106. & alii adducti à Farinacio *quæſt.* 52. *ex num.* 93. ubi *num.* 95. ait quòd hoc ſolum non erit ſufficiens indicium, niſi concurrant alia *& num.* 96. *&* 97. agit quid è contra, ſi taceat, & non denuntiet homicidium, & quod ex hoc oriatur indicium contra eum, & ibi de vicino & domino domûs, ubi delictum fuit commiſſum, & aliis; vide etiam Guttierr. *n.* 4. *quæſt.* 27. *n.* 3. *&* 5. ubi de occiſo juxta domum alicujus.

16 Ad numerum 15. ibi : *Sed ſalvo meliori judicio, &c.*

Judicium ad torturam non oriri ex eo quòd cadaver ſanguinem emittat coram aliquo, niſi alia concurrant indicia, ut *hîc* reſolvitur, docet ex aliis laudans noſtrum Gomezium, Farinacius *quæſt.* 52. *num.* 156. ubi *n.* 154. plures Doctores refert, contrarium tenentes, & aliquos caſus ſpeciales adducit, qui (aiunt) contingerunt.

17 Ad num. 16. ibi: *In quo notabili, & quotidiano articulo, &c.*

Declarationem occiſi non facere indicium ad torturam, ut hîc reſolvitur, docent, Pariſ. de Puteo, *de ſyndicatu, verb. Tortura, el* 3. *cap.* 6. *n.* 9. Carrerius *in Practica, in ſecundo tractatu, de indiciis, & tortura, §. Decimum indicium, numer.* 1. Plaza *in epitome delictor. lib.* 1. *cap.* 13. *numer.* 15. *& ſequent.* Covarruvias *variarum lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 8. Clarus *in practica, §. fin. quæſt.* 12. Menochius *de præſumptione lib.* 1. *quæſt.* 80. *ex n.* 7 Maſcardus *de probat. concluſ.* 144 *&* 1129. & latiſſimè Farinacius *quæſt.* 46. *num.* 10. *& ſeqq.* ubi ampliat, & limitat; *& n.* 35. probat quòd concurrentibus adminiculis erit ſufficiens ad torturam; *& num.* 44. *&* 45. verius eſſet ait talem declarationem etiam juratam non facere indicium ad torturam, & etiam ſi ſuſceperit Sacroſanctam Euchariſtiam; eum omninò videas, & Fachinæum *l.* 9. *cap.* 90 & Barboſam *in Collect. cap. litteras de præſumptionibus.*

Ad num 17. ibi : *In quo articulo notabiliter, & reſolutivè, &c.* 18

Exculpationem occiſi, ſi delictum non erat verè, & realiter probatum enervare, & tollere indicia, etiam ſi eſſent ſufficientia ad torturam, ſecus verò ſi delictum erat probatum, licèt hoc caſu talis exculpatio habeat vim remiſſionis; & pacis : ut *hîc* reſolvitur, docent Covarruvias *variarum lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 8. Carrerius *in practica, in ſecundo tractatu, de indiciis, & tortur. §. Decimum eſt indicium, numer.* 5. Plaza *in epitome delictorum, c.* 13. *ex num.* 15. Maſcardus *de probationibus, concluſione* 389. *& concluſione* 1130. & alii plurimi in unum congeſti à Farinacio *quæſt.* 43. *ex num.* 10. *& quæſtione* 46. *n.* 104. *&* 110. *& ſequentibus uſque ad finem,* ubi *num.* 106. ait, quòd exculpatio etiam tacite fieri poteſt, ut putà ſi aliquem inculpaverit nominatim, nam ex hoc exculpatio cæterorum inducitur; eum videas, quia latè etiam agit de inculpatione facta per morientem, *& conſil.* 79. *num.* 18. & Fachinæus *lib.* 9. *cap.* 90.

Ad num. 18. ibi: *In quo articulo reſolutivè dico, &c.* 19

Quòd unus teſtis deponens de ipſo actu, & delicto, ſit ſufficiens ad torturam, reliqua verò indicia debere probari per duos teſtes conteſtes, ut *hîc* reſolvitur comprobant latè Carrerius *in practica, in ſecundo tract. de indiciis, & tortura, §. viſo ergo quid ſit,* Boſſius *in titul. de indiciis, & conſideratione ante torturam, num.* 5. 18. *&* 19. Clarus *in practica, quæſtione* 22. aſſerens dictam reſolutionem non habere contradictorem, Maſcardus *de probation. concluſ.* 894. *num.* 2. *& concluſ.* 461. *num.* 18. Menoch. *de arbitrariis caſu* 270. *num.* 23. *& de præſumptionibus, quæſt.* 91. *lib.* 1. *num.* 2. & aliis pluribus relatis, Farinacius *quæſt.* 37. *ex num.* 13. ubi *numer.* 18. *&* 28. probat contra alios, quòd iſti teſtes debent eſſe omni exceptione majores : *& num.* 38. docet quod teſtes ſingulares ſufficiunt in probatione indiciorum tribus concurrentibus, *primùm* quod ſint omni exceptione majores, & idonei : *ſecundùm,* quòd deponant ſuper indiciis proximis delicto, non autem ſuper valdè remotis, & etiam declarat quæ ſint proxima indicia in propoſito : *tertium,* quòd indicia, ſuper quibus iſti teſtes ſingulares deponunt ſint plura, & talia quæ reddant animum Judicis quaſi certum quòd reus deliquerit, de quo etiam Scaccia *de Judiciis, l.* 2. *cap.* 9. *num.* 370. eos videas, & iterum Farinac. *conſil.* 22. *n.* 7. *& conſil.* 37. *num.* 22. *& conſil.* 61. *n.* 18. & poſt eum Eſcobar. *in tract. de puritate ſanguinis* 2. *part. quæſt.* 6. *§.* 5. *num.* 12. ubi etiam alios refert, & Farinacium *de teſtibus, quæſt.* 56. *num.* 77. ubi quod in criminibus exceptis ſufficiunt teſtes inhabiles ad indicia probanda, Thomas Sanchez *in conſiliis, l.* 6. *cap.* 3. *dubio* 15. *n.* 3

Ad num. 19. ibi : *In quo reſolutivè dico, &c.* 19

Poſt publicationem factam in proceſſu debere adhiberi torturam, ut reſolvitur, docent Paz *in praxi, tom.* 1. *parte* 5. *cap.* 3. *§.* 12. *numer.* 1. Clarus *in pract. §. fin. quæſt.* 64. Bobadill. *in polit. lib.* 5. *cap.* 3. *n.* 13. Pichard. *in manuduct.* 3. *parte §.* 3. *n.* 31. & Scacc. *de judic. lib.* 1. *cap.* 97. *numer.* 79.

Ad numerum 20. ibi : *In quo articulo reſolutivè dico, &c.* 20

Stantibus legitimis probationibus, reum non poſſe

poſſe torqueri, & Judicem contra facientem teneri in ſyndicatu; ſi autem torqueatur, quod non elidantur legitimæ probationes, ſed adhuc poſſit condemnari, ut reſolvitur, docent latiſſimè Villalobos in ſuis communibus, verb. Torqueri num. 118. Boërius deciſ. 163. num. 13. Clarus in practica, §. fin. quæſt. 64. Carrerius in pract. in ſecundo tract. de indiciis, & tortura § Viſo igitur de indiciis, num. 31. Covar. in pract. cis, cap. 23. n. 5. Scaccia de re judicata, gloſ. 14. quæſt 21. ex n. 11. Baiardus ad Clarum dicta quæſt. 64. n. 11. & ſeq. Avendañus in dictionario, verb. Tormento; & alii relati, & ſecuti à Cevall. quæſt. 375. Paz in praxi, tom. 1. part. 5. cap 3. §. 12. ex num. 5. Sed Farinacius in quæſtione 40. ex num. 6. contrariam partem defendi, imò per torturam purgari etiam probationes legitimas & plenas & eam ampliat, limitat, & declarat, eum videas, ibi & conſilio 33. numero 23. & conſilio 43. in fine, & Fachinæum lib. 9. controverſiarum, cap. 6. & Thomam Sanchez in conſiliis, lib. 6. cap. 4. dubio 3.

Ad numerum 21. ibi: Et breviter dico quòd
22 ſic, &c.

Copiam indiciorum debere dari reo ut poſſit ſe defendere, & allegare quod velit, ut hîc reſolvitur, docent Carrerius in practica, ſecundo tractatu de Indiciis, & tortura, § circa quintum, n. 8. Boſſius in titulo, de Indiciis, & conſiderationibus ante torturam, numer. 74. Clarus in practica, § fin. quæſt. 49. Villalobos in ſuis communibus, litter. 2. num 22. Bobadilla in Politica, lib. 5 cap. 3. n. 16. ubi limitat in delictis enormibus, & delinquentibus malæ opinionis, Tuſchus littera T. concluſione 326. ex num. 15. Scaccia de Judiciis l. 1. cap. 97. num. 79. Simancas de Catholicis inſtitutionibus, cap. 63. num. 35. & plurimis relatis Farinacius quæſtione 39. quaſi per totam maximè num. 2. & num. 3. ubi etiam docet, quòd non ſolum debet dari reo copia indiciorum ſed etiam competens terminus ad illa purganda; & num. 9. limitat præterquam ſi Judex timeret tumultum in populo ob retardatam punitionem delinquentis, quia tunc poterit etiam ad executionem pœnæ etiam capitalis devenire, eum vide latiſſimè ampliantem, & limitantem; Paz in praxi, tom. 1. parte 5. §. 9. Salgado de protectione, 3. parte, cap. 14. numer. 46. Sanchez in conſiliis, lib. 6. cap. 3. dub. 15. num. 4. & noviſſimè Pareja de inſtrumentorum editione, tom. 1. tit. 6. reſolutione 8. per totam, quem videas.

Ad numerum 22. ibi: Sed his non obſtantibus,
23 &c.

Etiam parte non petente Judicem poſſe, & debere venire ad torturam ſtantibus legitimis indiciis plenè probatis, ut hîc reſolvitur, docet, & comprobat Farinacius quæſtione 40. num. 15. & quæſtione 37. n. 148. ubi cum aliis probat, puniendum eſſe Judicem qui non torquet eum, quem torquere debebat; eum vide & Scacciam de re judicata, gloſſa 14. quæſtione 21. ex num. 11. ubi n. 14. an poſſit omiſſa tortura condemnari pœnâ arbitraria? (de quo Farinacius quæſtione 86. ex numero 78. & quæſtione 7. ex num. 113. dicta gloſſa 14.

Ad num. 23. ibi: In quo articulo breviter, & re-
24 ſolutivè dico, &c.

A ſententia torturæ appellari poſſit quamvis ſit interlocutoria, cum inferat gravamen irreparabili, ut hîc reſolvitur, docent Clarus §. fin. quæſtione 64. & ibi Baiardus, Lancelottus de attentatis cap. 12. limitat. 1. ex num. 92. Bobadilla in politica, lib. 5. cap. 3. num. 19. Tuſchus littera T. concluſione 326. ex numer. 14. Scaccia de judic. lib. 1. cap. 97. ex numero 81. & alii plurimi relati, & ſecuti à Farinacio quæſtione 38. numero 10. & ſequentibus, ubi etiam probat quòd nec dum poſt appellationem ſuperſedere debet Judex, ſed etiam in termino ad appellandum conſtituto; & numero 23. & ſequentibus, limitat, præterquam ſi appellatio eſſet frivola, & calumnioſa, quæ non debet admitti, quando evidenter apparet de calumnia, & numero 14. ait de conſuetudine non ſervari, ut judex ſuperſedeat in termino ad appellandum ſi non fuerit appellatum; & numero 20. verius opinatur contra alios, quod accuſator, vel fiſcus non poterunt appellare à decreto de non torquendo; vide etiam eum in conſilio 22. numero 19. ſed profectò opinio noſtri Gomezij probabilior videtur, vide Suarez de Paz in pract. tom. 1. par. 5. c. 3. §. 12. ex n. 79 & ante omnes Salgad. de protect. part. 1. c. 1. ex n. 98. omninò.

Si autem Judex fuerit recuſatus in hoc caſu, quomodo debeat ſe gerere, explicat latè Suarez de Paz in practica, tom. 1. part. 5 cap. 3. §. 12. ex n. 51 quem videas & Bobadil. in polit. lib. 5. cap. 3. n. 19. D. Antonium de Queved. tractatu de tort, cap. 13. ex numer. 11.

Ibi: Et reſolutivè dico, &c.

Reum non eſſe interrogandum per ſuggeſtionem, ſed ſimpliciter quis commiſerit illud delictum abſque nominatione alicujus, ut docet Gomez. probant Carrer. in pract. in ſecundo tract. de judic. §. textu, ibi, formidine tormentorum, num. 19. Soſſ. in titul. de examine reorum, numer. 12. Scaccia in tract. de judic. c. 86. num. 7. & 40. & latè explicans Farinac. in q. 83. n. 94. & ſeqq. ubi n. 79. limitat præterquam ſi Judex certò ſciat illum commiſiſſe delictum, quia tunc poterit illum ſpecialiter interrogare; quod maxima indiget circumſpectiōe & cautela; iterum Farinacius in quæſt. 43. num. 132. ubi quòd in interrogatione de ſociis, non debet interrogari de aliqua certa, & determinata perſona; ſed generaliter, Paz in praxi, tom. 2. part. 5. c. 3. §. 12. num. 92. Item an poſſit interrogari de ſocio? vide ſuprà, cap. 12. n. 18. & 19. & Scacc. de judic. lib. 1. cap. 81.

Ad num. 24. ibi: Et breviter, & reſolutivè di- 25
co, &c.

Confeſſionem factam in tormento non ſufficere ad condemnationem niſi ſequatur ratificatio poſt horas 24. ut docet Gomezius, comprobant Carrer. in pract. in ſecundo tract. de Indic. & tort. §. circa ſeptimum, numer. 2. & 3. & 5. Boſſ. in pract. tit. de confeſ. numero 88. & in tit. de confeſ. per tort. ex num. 1. Menoch. de arbitrariis caſu 38. numero 1. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 64. verſic. Cæterum, fine, Paz in praxi, tom. 1. part, 5. cap. 3. §. 12. numero 94. & latè, & optimè Farinac. quæſt. 83. ex numero 67. uſque ad 82. ubi ampliat, & limitat; num. 70. aſſerit dictam reſolutionem locum habere non ſolum in confeſſione facta in tormento, ſed ſi fuerit facta metu tormenti, eum videas, & Simancam de Catholic. inſtit. c. 63. n. 39. & ſeq.

Ad numerum 25. ibi: Et breviter, & reſolutivè 26
dico, &c.

Si tortura injuſtè inferatur non præcedentibus legitimis indiciis, quamvis in confeſſione ratificetur reus, quòd non poſſit condemnari, ut hîc reſolvitur, docent Carrerius in pract. in ſecundo tract. de indic. & tort. §. Circa quartum, qualiter & quando, n. Villal. in ſuis commun. lit. C. num.

n. 151. Maſcard. de probat. concl. 353. ex nume. 1. & concluſ. 1385. num. 5. Boſſ. in tit. de confeſſ. per tortur. n. 1. & 17. & alij plures relati, & ſecuti à Ceval. quæſt. 618. num. 2. Thomas Sanchez in conſ. Moral. lib. 6. cap. 3. dubio 13. Tuſchus litter. T. concluſ. 329. Scaccia de re judic. gloſſ. 14. quæſt. 8. ex num. 33. & quæſt. 21. ex num. 12. Simanc. de Catholicis Inſtitution. cap. 63. nu. 34. & Farinac. latiſſimè in quæſt. 83. ex num. 1. ubi plures ampliationes, & limitationes congerit; & numero 11. ampliat mirabiliter, etiamſi confeſſio fuerit verificata per aſpectum oculorum, & ponit exemplum in eo, qui confeſſus eſt ſe occidiſſe hominem tribus vulneribus, illumque ſepeliſſe in horto, in quo factâ diligentia fuerit repertum cadaver cum tribus vulneribus ſecundùm confeſſionem; talis enim confeſſio ita verificatâ non ſufficiet ad condemnandum reum, ſi in tortura poſitus fuit non præcedentibus legitimis indiciis, vide eum ibi in conſil. 19. in Additione lit. B. & conſil. 99.

Et pro illationibus hîc adductis à noſtro Gomez. quando ſcilicet aliquis injuſtè fuit poſitus in tortura, quòd ejus confeſſio, quamvis ratificata, non noceat vide eundem Farinacium qu. 41. nu. 95. ubi illud comprobat, & alios plures refert; & quæſt. 38. num. 17. Azeved. in l. 3. tit. 10. num. 108. & ſeq. lib. 4. Recop. Sanch. in conſil. Moral tô. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 3. & c. 4. dub. 13. n. 6.

27 Ad num. 26. ibi: In quo articulo, breviter, & reſolutivè dico, &c.

Si indicia ſint graviſſima, & nimis urgentia, vel ſi reus in tortura confeſſus fuerit delictum, & poſtea illud neget; quòd his caſibus poſſit repeti tortura, ut hîc reſolvitur, docent tutiſſimè Pariſ. de Puteo in detract. ſyndic. verb. Tortu. l. 3. c. 3. ex n. 1. Boër. deciſ. 164. ex num. 9. Tuſch. lit. T. concl. 331. Cancer. in pract. in 2. tract. de Indic. & tortur. §. circa ſextum, de repetitione torturæ, n. 1. Boſſ. in titul. de tort. n. 42. Menoch. de arbitr. caſ. 272. nu. 5. Clar. in pract. §. fin. q. 64. verſ. ultimo videndum eſt, latiſſimè Far. q. 38. n. 72. & ſeq. uſq; ad n. 106. ubi latè limitat, & declarat; & num. 86. & ſeqq. probat arbitrio Judicis remitti quando reus dicatur ſufficienter tortus, vel non ad hoc ut repeti poſſit tortura; ex hoc quòd leviter fuerit tortus; cum videas ibi, & conſil. 99. Cevall. q 618. n. 3. & ſeq. Suar. de Paz in praxi, tom. 1. par. 5. c. 3. §. 12. ex num. 14. latè Sanchez in conſi. to. 2. lib. 6. cap. 4. dub. 5.

28 Ad n. 27. ibi: Sed in eo videtur dicendum, &c.

Quòd reus ultra tertiam vicem non poſſit torqueri, ſi poſitus in tortura confeſſus fuit delictum, & poſtea in ratificatione negavit ſemper, docent Carrerius in practica, in ſecundo tract. de Indic. & tort. §. circa ſextum, num. 14. Boër. deciſ. 163. num. 18. & ſequent. Boſſ. in pract. tit. de Tort. num. 44. Clar. §. final. quæſt. 21. verſic. Ulterius quæro; Tuſch. lit. T. concl. 33. & alij plures relati & ſecuti à Farin. quæſt. 38 ex numero 96. etiam addit, quòd hoc caſu, vel abſolvitur reus, vel ſub fidejuſſore de repræſentando relaxatur, Paz in praxi, tom. 1. p. 5. c. 3. §. 12. ubi addit, quòd de jure Regio in crimine proditionis, falſæ monetæ, furti, & rapinæ, ultrà primam torturam reus poterit bis torqueri; in alis tamen delictis tortura ſemel debet repeti ex text. in l. 4. tit. 30. p. 7. vide etiam Thom. Sanch. in conſ. Moral. tom. 2. lib. 6. cap. 4. dub. 5. nu. 3. poſt Simanc. de Cathol. Inſtit. c. 63. numero 44.

29 Ad num. 28. ibi: Sed his non obſtantibus, &c.

Quòd ſi reus in negativa perſiſtat, ſit abſolvendus diffinitivè, vel aliquâ pœnâ arbitrariâ puniendus, ſi indicia non fuerint legitimè purgata, docent Paz in praxi, tom. 1. parte 5. capite tertio, §. 12. numero 12. Scaccia de indic. lib. 1. cap. 95. ſub. numero primo, poſt Simancam de Cathol. Inſtit. cap. 63. num. 36. & alij relati à Farinac. quæſt. 4. num. 26. & ſequent. ubi relata opinione noſtri Gomez. & altera Menoch. de præſumptione lib. 1. q. 93. ab obſervatione judicij hoc caſu reum abſolvendum aſſerentis, tandem totum Judicis arbitrio remittit, quem quidem arbitrari debere, ait, ſecundùm regulam ab eo traditam; eum vide, & Fachinæum libr. primo, controverſiarum, cap. 33. & lib. 9. capite 16.

Ad numerum 29. ibi: In quo articulo, &c. 30

Torqueri poſſe teſtem, quando vacillat in teſtimonio in cauſa criminali, vel quando probatur interfuiſſe facto, & ipſe negat; docent Boſſius in titul. de tortur. teſt. numero 4. 12. & 19. Simanc. cap. 63. numero 38. Clar. in § fin. quæſt. 25. Bobadill. in polit. lib. 5 cap. 3. num. 17. Tuſch. litera T. concluſ. 133. Ceva. quæſt. 803. num. 16. Scacc. de Judic. lib. 2. cap. 9. ex num. 607. & 816. & 823. & ſequentibus, ubi omninò videndus, ubi etiam de Judice delegato torquente, & alij plures relati, & ſecuti à Farinac. in quæſt. 66. num. 98. & ſequent. ubi de teſte vacillante; & num. 106. & ſequent agit, quid ſi in judicio deponat contrarium ejus quòd dixerat extra judicium? & quæſt. 79. latiſſimè diſputat de tortura teſtium, & omnes caſus declarat; & in conſil. 22. & conſ. 40. n. 21. & vide Salgad de prot. 2. p. c. 4. n. 174. ubi quòd in caſibus teſtis torquendus eſt, non poteſt relaxari ſub fidejuſſoribus.

Ibi: Adde tamen; &c.

In cauſa levi, vel merè civili, quòd non poſſit tortura inferri docent Boſſius in tit. de indic. & conſiderat. ante Tortur. num. 92. Peguer. deciſ. criminal. 16. & aliis relatis Farinac. quæſt. 22. quaſi per totam, maximè num. 6. & ſequent. ubi loquitur de levibus delictis, & declarat quæ talia dicantur, & num. 26. & ſequent. ubi latè agit de cauſa civili, & ſeptem limitationes adducit, in quibus tortura poteſt inferri in cauſa civili Tuſchus lit. T. concluſ. 330.

Ad numerum 30. ibi In quo articulo, &c. 31

Sententiam debere pronuntiari abſolvendo, vel condemnando eo modo quo explicat in præſenti, noſter Gomezius docet Paz in praxi, tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 12 num. 96. Morla in emporio, tit. 2. in præmiſ. num. 35 Farinac. in quæſt. 4. ex num 23. ubi latiſſimè proſequitur varios modos ſententiandi in cauſa criminali, & Scacc. in tract. de re judi. gloſſa 14 quæſt. 7. 21. & & 23.

Ad num. 31. ibi: In quo utili, & quotidiano ar- 32
ticulo, &c.

Regulariter appellationem permitti in criminalibus (de quo non ſolum reus ipſe, ſed alius pro eo poſſit appellare) præterquam ſi reus ſit convictus, & confeſſus, & in crimine hæreſis, falſæ monetæ, raptûs virginis, in quocumque crimine violentiæ, & in publico, & famoſo latrone, & in ſeditioſo, quibus appellatio eſt prohibita, docent Pariſ. de Puteo in tract. de ſyndic. verb. Appellatio, cap. 1. num. 16. Boſſ. in titul. de appellat. ex num. Peregrin. de jure fiſci, lib. 7. tit. 4. num. 12. Decian. lib. 5. cap. 58. & plures referens Barboſa in Collect. capite ut debitus, de appellation. num. 13. & 14. ubi etiam plures congerit caſus, in quibus

non admittitur appellatio ; & quando non habeat effectum ſuſpenſivum ; & Pichard. in manuduct. 4. part. præcepto 14. num. 7. & præcep. 1. per totum, Salga. de protect. 3. part. cap. 14. per totum, Scacc. de Judic. lib. 1. cap. 97. ex n. 80. & latiſſimè ad ſaturitatem, Farinac. quæſt. 101. ex numero 1. ubi uſque ad num. 115. diſputat omnes caſus in quibus admittitur, vel non appellatio in criminalibus, & num. 14. & ſeqq. uſque ad finem quæſtionis, latiſſimè etiam agit de reo confeſſo, & convicto, quando audiatur appellans; & num. 23. & ſeqq. uſque ad num. 29. explicat quando, & quomodo extraneus appellans pro reo invito audiatur, de quo etiam videndi ſunt Gregorius in l. 6. tit. 23. partita 3. ubi limitat ex illa lege quòd pro reo invito ſolummodò conſanguinei appellant, Oſualdus ad Donel. lib. 28. cap. 6. littera G. Gratian. in regul. 81. iterum ipſe Farinac. quæſt. 99. num. 175. & ſeqq. & in conſil. 85. num. 53. latè etiam Menchaca uſufrequent. cap. 39. qui omnes agunt de eo qui pro alio appellat abſque mandato; & Pichard. in manuduct. 4. parte, §. 1. ex num. 3.

Item de reo confeſſo ; & convicto, præter Fatin. dict. quæſt. 101. ex num. 114. Morla in emporio, tit. 2. num. 41. Pichard. in manuduct. 3. part. §. 3. num. 12. poſt Covarruv. in pract. cap. 23. n. 5. Cevallos quæſt. 509. iterum ipſe Pichard. ibidem 4. parte in præludiis, num. 30. Sanchez in conſil. Moral. tom. 2. lib. 6. cap. 4. dub. 3. ubi quòd non poteſt torqueri reus convictus ut fateatur delictum; & ſic non poſſit appellare ; & dub. 4. & poſt eos Salgad. de protect. part. 3. c. 14. quaſi per totum, omninò videndus Scacc. de Judiciis, lib. 1. cap. 97. ex numero 224.

Ad num. 32. ibi : *In quo articulo breviter, & re-*
33 *ſolutivè dico.*

Judicem non poſſe exequi ſententiam poſt appellationem admiſſam, etiam quando non debuit admittere, ut hic reſolvitur, docent Carrerius in pract. in tract. appellat. §. ultimus caſus eſt: num. 2. Lancellot. de attentatis, par. 2. cap. 12. limitat. 1. num. 70. & ſeq. Thom. Sanch. in conſil. moral. lib. 3. cap. unic. lib. 15. Scacc. de judic. caſ. civil. & crim. lib. 1. cap. 97. num. 123. & benè explicans Farinac. in quæſt. 101. ex num. 106. & in conſil. 17. lib. 1. addit. litt. D. cum vide, & Rodriguez de reddit. lib. 1. q. 17. n. 68. & latiſſimè Salgad. de protect. 3. part. cap. 18. per totum.

34 Ad num. 33. ibi : *In quo articulo utili, & quotidiano, &c.*

Reum poſſe innocentiam ſuam probare in termino probatorio, & poſt eum, & publicatis atteſtationibus quolibet genere probationis, & etiam, poſt ſententiam dummodo hoc caſu probationem faciat per evidentiam facti, ut hic reſolvitur, docent Carrer. in pract. in tract. appell. §. 3. caſus, num. 22. & §. Septimus caſus, n. 12. Boſſ. in tit. de remed. contra bannum, num. 2. & in tit. de lit. princip. ſub. num. 3. Gail. de pace publica, lib. 2. cap. 8. num. 2. & plures referens Farinac. q. 75. n. 420. & conſ. 73. in addit. lit. A. & q. 81. num. 25. & qu. 11. ex num. 11. ubi num. 13. probat quòd licèt Judex inconſulto Principe non poſſit ſententiam ſuam retractare, etiam ſi conſtet de innocentia rei, hoc tamen procedit in ſententia lata ex veris probationibus, ſecus ſi ex præſumptionibus; talis enim ſententia numquam in judicatum tranſit, nec eſt neceſſe quòd ejus retractatio petatur à principe, ſed ſatis eſt ſi Petatur à Judice; & idem quando notoriè conſtat de innocentia rei, Gregorius in l. 14. tit. 30. part. 7. gloſſ. 6. & 7. Aviles in cap. 1. prætor. verbo Mandamientos, num. 27. Bobadill. lib. 2. cap. 16. nu. 99. ubi an Rex, & Domini inferiores poſſint remittere pœnam legalem ? vide etiam Cenedum q. 9. num. 16. & 31. Carleval. de Judic. tit. 1. diſputat. 16. Cancer. variarum 1. parte. cap. 20. num. 44. Sanch. in conſil. Moral. lib. 6. cap. 1. dub. 23. & 24. & cap. 5. dub. 19. num. 4. & lib. 5. ca. unico. dub. 5. Paz in praxi, tom. 1. parte 5. cap. 3. §. 10. n. 6. & 7. ubi etiam cum Gregor. ſup. & noſtro Gomezio advertit quòd hodie ex dict. leg. partita (quam ſe non invenire, dicit Pichardus in manuduct. 5. parte, §. 3. num. 27.) conſtito de innocentia rei per evidentiam facti, ipſe Judex poterit ſententiam ſuam revocare, ut etiam tenet Bolanus in Curia Philippica, tertia parte §. preuva, num. 9. Morl. in emporio, titul. 2. num. 74. Gratianus regula 421. Matienzo in Dialogo, 3. parte capite 49. vide etiam Parejam de inſtrumentorum editione, tom. 2. titul. 6. reſolutione 3. ex num. 69. & Cancer. ſecunda parte, cap. 2. num. 155. & vide infra, num. 27.

Ad numerum 37. ibi : *In quo notabiliter, &c.* 35

Judex ſive procedat per viam Inquiſitionis, ſive accuſationis, quòd poſſit etiam poſt publicatas atteſtationes, & concluſionem in cauſa recipere teſtes ex officio contra reum, ut puniatur, probant Antonius Gabriel titul. de teſtibus concluſ. 21. num. 101. Menochius de arbitrar. quæſt. 34. num. 17. Andr. Gail. obſervat. 105. num. 11. lib. 1. Aviles de ſyndic. cap. 5. verb. Saber la verdad. Cancerius variarum, 1. parte, cap. 20. num. 43. & Sanchez in conſ. lib. ſexto, cap. 5. dub. 19. num. 4. & alij plures in unum congeſti à Farinacio quæſtione 76. numero 407. & ſequentibus, ubi ampliat, & limitat latè & numer. 413. ampliat dictam reſolutionem, ut etiam procedat, quando Judex ad inſtantiam promotoris fiſcalis procedit, adhuc enim poterit teſtes recipere poſt publicatas atteſtationes, Pichardus in manuduction. 3. parte, §. 3. num. 25. vide concluſ. 12. poſt opera Roder. Suarez & vide ſuprà cap. 12. num. finali, & Parej. de inſtrumentorum editione, tom. 2. titul. 6. reſolut. 3. ex numero 69. & 106. ubi explicat, omninò videndus, quia declarat Gomez.

Ad num. 35. ibi : *Et breviter dico, &c.* 36

Statim ac ſententia in rem judicatam tranſierit, mandari debet executioni, & executio fieri debet in loco conſueto, prræterquam, ſi aliud poſtulet gravitas delicti, ita Gomezius in præſenti, & docet Scaccia de re judic. gloſſa 14. quæſt. 11. Paz in praxi, tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. ex num. 129. 133. & 134. additio autem Suarez hic littera I. juridica mihi profectò videtur ; vide Gratian. in reg. 445. Farinacium in fragmentis lit. C. num. 610.

Ad numerum 36. ibi : *Primus eſt, &c.* 37

Quando conſtat de innocentia rei poſt ſententiam, au ipſe Judex poſſit eam revocare ? dictum manet ſupra numer. 34. ubi plures Doctores retulimus, quæſtionem explicantes ; & vide Farinacium in fragmentis, littera C. num. 616. & Cancerium variarum ſecunda parte, cap. 2. numer. 157. & Cened. quæſt. 9. nu. 16. & Cevallos quæſt. 821. numero 6.

Ibi : *Secundus eſt caſus, &c.*

Quando condemnatus debet reddere rationes alicujus adminiſtrationis, quòd ſententia debet ſuſpendi, ut reſolvit Gomezius docent Cujacius lib. 20. obſervat. cap. 32. Cepol. cautel. 224. num. 3. Peguera quæſt. crimin. 22. Eſcobar. de ratiocin. cap. 4. num. 18. ex quibus colliges ad octo forte

forte die ſententiam poſſe ſuſpendi, Caſtillo in leg. 27. Tauri, fol. mihi 108. Bolanus in Curia Philippica, tertia parte, paragraph. ſententia, numero 18. latè Farinac. in fragmentis littera C. ex num. 615. Carleval. de judic. lib. 1. diſp. 2. num. 168. Cened. quæſt. 9. num. 12.

Ibi : *Tertius eſt caſus, &c.*

Inſignem, & peritiſſimum in arte ſua non eſſe puniendum pœnâ ordinariâ, imò nec torquendum, ut hic reſolvitur, docent Clar. in pract. §. fin. q. 60. n. 26. Covar. lib. 2. variar. c. 9. n. 6. Greg. in l. 1. tit. 32. p. 7. Boëza de debit. cap. 16. n. fin. Aviles in c. 1. prat. verb. Mandamientos num. 24. Farinac. q. 41. num. 88. & q. 98. num. 134. & ſeq. Narbon. in leg. 35. tit. 3. lib. 1. Recop. gloſ. 5. ex num. 35. Bened. qu. 9. num. 21. Bayo in praxi, c. 23. nu. 26. Bolan. in Cur. philipp. 3. parte, § ſententia, numero 20. vide etiam Caldier. de errorib. pragmat. lib. 3. cap. 4.

38 Ad num. 37. ibi : *Quartus caſus, &c.*

In muliere prægnante ſuſpendi pœnam corporalem; etiam relegationis, & torturam, donec pariat : docent Morla in empor. tit. 2. num. 48. Farin. q. 41. ex num. 78. ubi de tortura, amplians & limitans, Bolan ſup. num. 17. iterùm Farinacius in fragment. litt. C. num. 6. 11. Cened. quæſt. 9. num. 9. & num. 11. ubi idem ait ſi poſt partum non reperiatur nutrix, quæ parvulum lactet.

Ibi : *Quintus eſt caſus, &c.*

Quod accipienti meretricem in uxorem non debet remitti pœna, docent Medices in tractatu mors omnia ſolvit, 1. c. n. 158. Farinac. in fragment. lit. C. n. 641. Chaſſan. in conſuetud. Burgund. §. 5. tit. des indices, verſ. Duodecimus caſus, Tiraquel. de pœn. tempor. cauſ. 56. vide etiam Aviles c. 1. Prat. ver. Mandamientos, num. 29. Bobadillam libr. 3. cap. 15. num. 142. Cened. q. 9. n. 19. Bolan. in Cur. 3. parte, §. ſententia, num. 21.

Ibi : *Sextus caſus, &c.*

Si condemnatus fracto laqueo cadat in terram, quòd executio ſententiæ debeat ſuſpendi, tenuerunt aliqui, ut viderè poteris per Carrer. in pract. in tract. maleficior. § circa, n. 175. ſed hoc aliis non placuit, ut conſtat ex Clar §. fin. q. 98. n. 9. Farinac. fragm. lit. C. num. 638. & ſeq. Bobad. lib. 3. c. 15. num. 137. Cenedo quæſt. 9. num. 15. Bolan. ſup. num. 21. & aliis.

Ibi : *Septimus caſus, &c.*

Quod ſi reus condemnatus habet accuſationem contra alium ; debeat ſuſpendi executio ſententiæ contra eum latæ, donec accuſatio cepta perficiatur, licet Clar. quæſt. 97. nu. 2. dicat difficile eſſe in practica obtinere, cum noſtro tamen Gomez. tranſit Cened. dict. quæſt. 9. n. 13. qui alios refert.

39 Ad num. 38 ibi : *Octavus caſus, &c.*

Etiam Principis ſpeciali, vel generali indulto, ob publicam lætitiam remititi pœnam delinquentibus, ut explicat Gomez comprobant Carrerius in praxi, tract. de homicid. verſic. Vigeſimo nono excuſatur, ex num. 1. Covar. variar. lib. 2. cap. 10. num. 2. Clar. § finali, q. 59. Boſſ. in praxi, tit. de remediis ex ſola clementia, Avendañ tit. de injuriis, ex n. 2. Molina de juſtitia, tom. 4. diſp. 48. Diana reſolut. moral. part. 6. tract. 6. reſolut. 1. Azeved. tit. 25. per totum. lib. 8. Recop. Parlador differ. 31. §. 1. & 2. Gregor. l. 19. tit. 1. part. 7. & tit. 32. eadem partita, Guttierr. tom. 4. quæſt. 69. maximè num. 3. Bolan. in Curia 3. parte, §. ſententia, n. 25. Fachin. lib. 9. contr. c. 18. & 18. Maſtral. ad indultum Siciliæ latè, apud quos materiam remiſſionis, vel indulgentiæ Principis latiſſimè explicatam invenies & apud Farin. q. 6. per tot. ubi an Judices inferiores eam poſſint condere ? & quando & quibus caſib. Princeps eam concedat ? eum omnino videas ibi, & in frag. ver. Abolitio, & conſ. 3. 46. 53. & 93. Amayam l. 1. Codice de pœn. fiſcal. lib. 10. ex num. 73. poſt Decianum lib. 3. cap. 53. Dominum Larream deciſ. Granatenſ. 25. per totam, & multis ſequentibus, qui latè agunt de indulto ob publicam lætitiam ; & an cenſeatur pars legitima, ille qui denuntiat tanquam unus de populo, ad hoc ut reus non gaudeat indulto confeſſo, non exiſtente Parte, & diſtinguit ipſe Amaya inter delatorem, qui debet conſequi præmium ; & eum qui ſolùm agit ad vindictam publicam, ut hic non reputetur Pars, ille verò ſecus ; & ſic obſtet indulto ; eum videas & D. Larrea deciſ. 27. per totam, & Carleval. in ſua Apolog. contra Rovitum, deciſ. 91. ubi declarat clauſulas indulti, & Cevallos quæſtione 581. ubi de pœna parti applicata, & ejus remiſſione.

Ad num. 39. ibi : *Debet intelligi quando non erant alienata, &c.* 40

Reſtitutum per Principem recuperare bona, dummodo non fuerint alienata, ut hic reſolvitur. docent Gregorius in l. 2. titul. 32. parte tertia, verb. Primer eſtado, Menochius conſilio 103. num. 23. lib. 1. Coſta in §. Et quid tantum, verb. Quid enim, num. 96. & ibi Pichardus in relect. num. 196. cap. 7. clarus §. finali, quæſt. 56. num. 6. Farinacius latè in dict. quæſt. 6. ex num. 32. ubi de bonis feudi, majoratûs, ſeu fidei commiſſi, quæ in alium poſſeſſorem devenerunt, Suarez allegatione 12. numero 56. & 58. iterum Farinacium deciſ. 73. lib. 1. & deciſ. 90. Caldas in l. Si curatorem, §. implorare, ex num. 19. & D. Larream deciſ. Gran. 8. num. 71.

Limitatur tamen dicta reſolutio, ut tantum procedat in reſtitutione gratiæ; ſecus verò in reſtitutione juſtitiæ, quia tunc comprehenduntur omnia alienata, Burgos de Paz in proœmio legum Tauri, num. 323. & in conſil. 26. num. 7. Sarmiento lib. 1. ſelectarum, cap. 8. num. 15. noſter Gomezius in leg. 40. Tauri, num. 82. 86. & 89. Pinellus de reſcindend. venditione in rubrica prima parte, cap. 2. numero 15. Molina de primogeniis, lib. 1. c. 8. numero 28. & lib. 2. capite 7. num. 18. & lib. 3. cap. 3. numero 11. Mieres de major. in init ſecunda parte, ex numero 46. uſque ad 64. Maſcardus de probation. concluſione 276. Caſtillo lib. 2. controverſiarum, capite 28. & lib. 3. cap. 7. Fachinæus lib. 8. de contract. cap. 63. & noviſſimè Noguerol. allegatione 8. ex numero 37. ubi quòd in reſtitutione gratioſa Principis non veniunt fructus, etiam ſi ampliſſimè ſit concepta, vide etiam Salgadum de protection. quarta parte, capite nono, ex num. 102.

Ali etiam caſus in quibus pœna minuitur vel tollitur, videri poterunt per citatos ſuprà, numero præcedenti, maximè per Farinacium in titul. De pœnis temperan. quæſt. 78. & ſequentibus, uſque ad quæſtionem 98. & Gregorium in l. 5. titul. 4. parte prima, ubi an pœna remittatur per Baptiſmum? & Pinellum de bonis maternis in rubrica ſecunda parte, ex numero 32. ubi quid ſi pater offerat filium delinquentem ; an pœna remittatur ? & per Bolanum in Curia Philippica, 3. part §. ſententia, ex num. 17. uſque ad fin. & Cenedum quæſt. 9. ex num. 6. ubi ferè triginta caſus congerit, & exornat.